

Drie parels in de gemeente Heumen

door Petra Thijssen en Frans Wildenborg

In de gemeente Heumen staan maar liefst drie molens, in de kernen Heumen, Nederasselt en Overasselt.

Maasmolen in Nederasselt

De Maasmolen is een standerdmolen. De hele romp van de molen rust en draait op een tweehonderd jaar oude, verticale eikenstam (standerd), vandaar de naam standerdmolen. Dit type molen is rond 1200 vanuit Frankrijk naar de Nederlanden gekomen. In een oorkonde van 10 februari 1301 wordt al een windmolen in Nederasselt vermeld. Die wordt door Wilhelm Berseken en zijn vrouw verkocht aan het klooster Graefenthal bij Goch. Andere bronnen maken melding van een molen die in 1650 aan de dijk heeft gestaan, maar die bij de dijkdoorbraak van de Maas in 1740 werd verwoest. David van Hoven, heer van Nederasselt, liet in 1741 de molen herbouwen, iets verder van de rivier af.

De molen in Nederasselt is altijd een graanmolen geweest. Maar in 1949 blijkt het malen op windkracht niet meer rendabel te zijn en wordt gestopt. De staat van onderhoud ging daarna zienderogen achteruit. Het had niet veel gescheeld of de molen was herbouwd in het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem, maar dankzij de plaatselijke bevolking die 7500 gulden inzamelde, kon men de Maasmolen weer in volle glorie herstellen.

In 1972 kwam de molen in eigendom van de gemeente Heumen en werd daarna 500 meter verplaatst, naar de huidige standplaats. De Maasmolen is de oudste molen in de regio en nog steeds maalvaardig. Er worden nog regelmatig allerlei soorten graan gemalen.

Maasmolen te Nederasselt (foto Rob Snel)

Zeldenrust in Overasselt

Evenals Nederasselt heeft ook Overasselt een standerdmolen, de Zeldenrust. Deze is in 1736 gebouwd in Geertruidenberg en aanvankelijk geplaatst in het naburige Raamsdonkveer. In 1890 is de molen door een molenaar uit Overasselt gekocht die hem plaatste aan de Hoogstraat. Bijna honderd jaar stond hij daar, tot in 1972 een zware storm hem volledig omver blies. De molen werd herbouwd en kreeg een nieuwe plaats, waar hij in 1981 feestelijk in gebruik genomen kon worden. Dat betekent dat met de molen ook weer graan tot meel gemalen kan worden.

Joannusmolen in Heumen

Deze ronde stenen molen, van het type 'grondzeiler', werd in 1894 gebouwd door een telg uit een Brabants-Limburgs molenaarsgeslacht: Joannus Jetten. De molen is ook naar hem vernoemd. Vanwege zijn goede ligging boven op een rivierduin ving deze molen voldoende wind, maalde op traditionele wijze graan en leverde meel voor bakkers in de wijde omtrek. Tot de zeventiger jaren van de vorige eeuw was de Joannusmolen in gebruik bij de familie Jetten.

Na overdracht aan de gemeente Heumen en een omvangrijke restauratie wordt de molen vanaf 1982 geëxploiteerd door molenaar Wim Thönissen die er biologische granen maalt. Hij startte destijds de eerste gecertificeerde biologische meelproductie van Nederland. Sinds een opknapbeurt in 2008 wordt er op beperkte schaal door vrijwilligers graan gemalen.

Joannusmolen te Heumen (foto Wim Thönissen)

De molen van Thijssen in 1938 (foto Petra Thijssen)

Heumensche Molen

De vroegere Heumensche Molen bij Molenhoek (foto HIB)

Historie

In het verleden zijn er nog vijf windmolens geweest, waarvan het bestaan bekend is dankzij diverse bronnen. In Overasselt, op de Hamelberg lag de Worsumse molen, in Heumen lag naast de Joannusmolen de molen van Grad Jacobs en in het Heumense deel van Molenhoek lag de Heumensche molen, waar de plaats naar genoemd is. In Malden lag iets ten zuid-oosten van het centrum bij Den Moelendyck een standerdmolen die al in een koopcontract uit 1521 wordt vermeld. Aan de noordkant van het dorp, in het verlengde van de huidige Tulpstraat, bevond zich de in 1878 gebouwde molen van Thijssen, waaraan de Molenwijk herinnert met straatnamen als Molensingel, De Vang, De Schoren en Windvleugel. Omdat deze molen in 1945 in de aanvliegroute lag van het nabijgelegen vliegveld Airstrip B91 (zie venster 36) werden de wieken ervan verwijderd. Nadat een sloopvergunning was afgegeven, werden in 1956 de kap en het binnenwerk verwijderd en volgde in juni 1996 de sloop van de romp.

Zeldenrust te Overasselt
(foto Nico van den Broek)